

Jocul creativ - mijloc eficient în învățarea limbilor străine

Galina Grădinari, dr., conf. univ.

Summary

The modern world is the product of ideas, beliefs and values of human imagination and culture that have shaped it over centuries. It has been created out of our minds as much as from the natural environment. The human mind is profoundly and uniquely creative, but too many people have no sense of their true talents. Education has an important role in helping us to achieve our potential. It is a challenge for a more innovative approach to teaching, training and development that will increase our opportunities for economic, cultural and human survival. Teachers should assume that creativity now is as important in education as literacy.

Educația limbilor străine este un concept care specifică procesul de valorificare a vorbirii elevului/studentului în baza sistemului limbii, ca ansamblu de posibilități și în baza cunoașterii generale, ca instrument, care are ca scop formarea și dezvoltarea personalității apte să comunice liber.

Predarea/învățarea limbilor străine își propune, de asemenea, să asigure premisele de extindere și aprofundare a reprezentărilor culturale în sensul de deschidere a elevului/studentului către valorile materiale și spirituale ale țării a cărei limbă se învață: realități spațiale, vitale, de comportament, fapte istorice, sociale, economice, tehnologice, artistice etc. Altfel spus, elevul/studentul trebuie să cunoască realitățile de ordin geoeconomic, geocultural, să știe ce este concepția despre viață, societate și lume, văzute sub diverse unghiuri. Receptarea acestor realități va contribui la conștientizarea faptului că există și alte modalități de organizare a societății, de clasare și de exprimare a experiențelor trăite, de relaționare cu semenii ori cu persoanele de origine socială sau etnică diferite etc., îl va face pe elev/student să înțeleagă mai bine esența apartenenței sale la o anumită comunitate etnică și să se integreze, prin intermediul limbii străine, într-un alt mediu lingvistic, spațial, temporal și cultural. Extinderea și aprofundarea reprezentărilor culturale se va efectua în baza corelării cunoștințelor de limbă, acumulate de elevi/studenti anterior, cu valorile naționale/universale, vehiculate prin intermediul limbii străine studiate. Jocul îndeplinește spectaculos această preocupare pedagogică. E o mare artă și, în același timp, multă știință în a construi strategii de învățare la limbi străine pe sistemul jocului. Numai cei care se familiarizează cu creativitatea jocului și în metodologia folosirii lui, în procesul instruirii pot obține performanțe în această direcție. Sintagma „măiestrie pedagogică” încorporează în ea tot ceea ce înseamnă promovarea spiritului jocului în procesul instruirii.

Spre deosebire de metodele tradiționale de predare a unei limbi străine, metodele moderne implică creativitatea, interactivitatea, participarea directă a celor instruiți în procesul de predare-învățare. Una dintre metodele interactive utile pentru învățarea unei limbi moderne este jocul creativ. Jocul poate duce la asimilarea noțiunilor mult mai ușor, creând un mediu relaxat de învățare și contribuind la dezvoltarea imaginației, a aptitudinilor și creativității elevilor, studenților.

Creativitatea poate fi definită în multe feluri pornind de la înțelegerea creativității ca o atitudine și până la identificarea acesteia cu o producție creatoare de nivel înalt, cu realizări neobișnuite în diverse domenii. Creativitatea este precedată de capacitate, atitudini, atribute personale, experiențe intelectuale și este prezentă la aproape oricine. Astfel, mulți oameni dispun de un potențial necesar unui anumit nivel de realizare creativă.

Creativitatea poate fi stimulată la nivelul întregii clase cu ajutorul unor strategii adecvate. Ea poate deveni o modalitate de învățare cu multiple beneficii pentru elevi. Aceștia sunt de-a dreptul încântați să li se ofere șansa să-și exprime gândurile și sentimentele în moduri cât mai variate și originale, jocurile de creativitate fiind un cadru optim în acest scop. Problema care se

ridică este aceea a efortului pe care îl vor depune atât elevii, cât și profesorul în realizarea obiectivelor propuse.

Lecțiile de limba străină oferă reale posibilități de organizare și desfășurare a unor multiple activități menite a dezvolta capacitatea de creație a elevilor. Dintre acestea pot fi amintite: comunicarea pe teme de interes general, folosind cuvinte și expresii cu uz frecvent având ca teme familia, mediul înconjurător, relațiile cu ceilalți, școală și locul de muncă, schimbarea de informații cu ceilalți și descrierea de aspecte ale trecutului și ale vieții de zi cu zi, de asemenea abilitatea de a scrie mesaje și redactarea de scrisori, alcătuirea unui text cu enunțuri pe teme familiare și de interes personal, fiind capabil să descrie experiențe personale și diferite evenimente, exprimarea fluentă și spontană în limba respectivă utilizând un limbaj elaborat, formularea de idei și opinii personale, realizarea compunerilor, alcătuirea propozițiilor după scheme date, transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă și invers.

Un loc important în dezvoltarea limbajului și a vocabularului activ îl are *utilizarea jocurilor creativ-didactice orale*, asemenea activități de învățare oferind elevilor nu numai bucuria și satisfacția de a se juca, dar sunt și un real prilej de dezvoltare a capacităților de exprimare orală și în același timp de dezvoltare a capacităților creative.

Noile metode se bazează pe toate formele de organizare a activităților (individual, perechi, grup și frontal), clasa de elevi devenind o comunitate de învățare, în care fiecare contribuie atât la propria învățare, cât și la procesul de învățare colectiv. Elevii sunt solicitați să apeleze la acele surse care îi ajută să rezolve problemele și sunt implicați în experiențe de învățare complexe, proiecte din viața reală prin care își dezvoltă cunoștințele și deprinderile.

Un elev își manifestă spiritul creativ atunci când:

- se implică activ în procesul de formare și învățare, adoptă o atitudine activă și interactivă;
- gândește critic și are deprinderi de gândire critică;
- acționează în totală libertate în planul alegerilor pe care le face;
- explorează mediul și găsește soluții personale;
- preferă gândirea divergentă, imaginativă și creativă;
- își valorifică și dezvoltă imaginația, originalitatea, inventivitatea, fantezia, creativitatea;
- problematizează conținuturile și face descoperiri;
- are încredere în forțele proprii și dorința de autodepășire;
- nu se descurajează în fața frustrării și ambiguității, ci perseverează;
- devine responsabil;
- elaborează produse intelectuale unice și originale [4, p.86].

Jocul creativ poate fi clasificat conform vârstei participanților:

1. Jocul creativ la clasele mici, I-IV, ar trebui să fie predominant, deoarece aceștia reacționează altfel când știu că fac parte dintr-o poveste pe care o construiesc împreună, în care, cu siguranță, au rolul principal, acesta nefiind unul impus, ci unul asumat, „creat”.

2. Jocul creativ la clasele mari – gimnaziu și liceu. Deși par mai greu de captat în astfel

de activități, elevii vor participa cu interes, deoarece se anulează barierele unei lecții „în clasă”, este altceva decât orele obișnuite, iese din tipare, În acest caz jocul poate fi folosit, fie pentru a începe o discuție, pentru a „sparge gheața”, fie pentru a evidenția trăsătura competitivă a participanților, sau pentru a recapitula unele noțiuni studiate.

Pentru o abordare cât mai completă și cât mai convingătoare a instruirii elevilor /studenților în spiritul jocului, este de la sine înțeles că acesta trebuie să-și găsească aplicabilitate în lecții și activități sub toate formele și nuanțele sale specifice. Cel mai important lucru este acela de a crea pe tot parcursul

lecției atmosfera de joc, în care clasa i se prefigurează profesorului și fiecărui student/ elev în parte ca un autentic „laborator social”.

În cadrul acestui „laborator”, profesorul, cucerit de farmecul profesiei sale, organizează, conduce, îndrumă, evaluează activitatea elevilor/studentilor, activitate suficient de motivată intrinsec. Sub conducerea sa, elevii rezolvă zilnic sarcini didactice variate și diferite de la un eveniment al lecției la altul, de la un obiect de învățământ la alt obiect și de la o clasă la alta, sarcini în care acțiunile, așa cum cere prezența spiritului jocului, interesează cu precădere prin ele însele, prin frumusețea și interactivitatea lor. Pe fundalul întronării spiritului jocului și ca procedeu de a menține acest spirit atunci când are de rezolvat sarcini didactice cu implicații psihosociologice, cum sunt acelea de consolidare sau sistematizare și de evaluare a cunoștințelor elevilor, a capacităților lor psihologice, profesorul apelează cu încredere și la jocurile cu reguli, atât la cele cu caracter didactic (limbi străine – de dezvoltare a vorbirii, de cunoaștere a mediului, de exersare a capacităților intelectuale), cât și la cele cu caracter distractiv, prin care se urmărește simpla destindere a elevilor după eforturile intelectuale sau fizice depuse la lecții, susține H. Barbu.

Pedagogii au atras atenția asupra numeroaselor virtuți formative ale jocurilor și activităților distractive; ele dezvoltă, într-o mare măsură, spiritul de observație, exactitatea, stimulează imaginația și voința, contribuind prin aceasta la dezvoltarea generală a elevului. Jocurile influențează, de asemenea, formarea principiilor. În cursul activităților de divertisment, efortul intelectual al elevului este sprijinit de angajarea emoțională și volitivă – dorința de a se evidenția sau de a câștiga. Adesea, acest efort este legat de acțiuni motrice. Distrându-se, elevii nu observă că învață. Utilitatea din punct de vedere didactic a jocurilor și activităților distractive nu a trecut neobservată nici de către profesorii de limbi străine. Diverse propuneri utile pentru însușirea acestora sunt prezentate în revistele metodice „Иностранные Языки в Школе” (Limbile străine în școală), „English Teaching Forum”, „Le Français dans le Monde”, „Deutsch als Fremdsprache” ș.a., precum și în diferite lucrări de specialitate.

Din numeroasele discuții cu profesorii de limbi străine, la diverse niveluri de predare a lor, rezultă că aceștia se tem de pierderea controlului asupra desfășurării orelor. Ei consideră, de asemenea, că în condițiile dificile ale procesului școlar, care țin de supraîncărcarea programelor și de clasele cu un număr mare de elevi, jocurile didactice nu pot constitui o strategie eficientă de predare. Este o părere eronată. Jocurile lingvistice, ca orice joc didactic creativ, reprezintă una din strategiile posibile de instruire. Atunci când este aplicată în mod conștient și adecvat, ea poate fi chiar mai eficientă decât strategiile convenționale. Pentru a realiza acest lucru este necesar ca profesorul să știe : care este natura jocurilor didactice și creative; care trebuie să fie regulile jocului lingvistic; când și în ce scop se folosesc jocurile lingvistice în procesul de predare și însușire a unei limbi.

Bibliografie

1. Barbu, H., Activități de joc și recreativ-distractive, București, EDP, 1993.
2. Bruner, J., S., Procesul educației intelectuale, București, Ed. Științifică, 1970.
3. Callo, T., O pedagogie a integralității. Teorie și practică, Chișinău, CEPUSM, 2007.
4. Getzels, J., W., Jackson, P., W., *Creativity and intelligence*, New York, 1962.
5. Cuznețov, L., Jocul copilului și cultura educației familiale. Chișinău, CEPUSM, 2007.